

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hírlételek a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Reális pályákra!

Székelyudvarhely, jul. 31.

Észrevétlenül, de óriási léptekkel halad az idő! Még jóformán meg se szűnt az iskolák zsirogása, alighogy megkezdődött a kánikulai nagyszünet s ime fele már lejárt, holnap a második fele kopogtat be. S mily gyorsan fog az is elmúlni! Észre se vesszük s itt van szeptember, az iskolák hónapja! Az üres, csendes helyek megtelnek zsirogó étellel, jönnek a tanulók. Régiak és újak.

De mielőtt eljönne szeptember, már jó előre s különösen augusztusban szokott a legtöbb szülő azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy hová, milyen iskolába vigye fiát! Illetőleg, sajnos! minálunk még nem sokat gondolkoznak, nem török a fejüket, hogy milyen pályára irányítsák gyermekeik nevelését az elemi iskola befejezése után.

Nem, és pedig egyszerű oknál fogva!

Nálunk minden ember, tisztelet a kivételeknek — tudóst, vagy legalább is pennája után megélt — nyomorgó — embert akar nevelni fiából! S ezek szerint aztán nincs oka fejtörésre, ott a gimnázium, az majd elvégzi dolgát! Átvánsszorog valahogy rajta, jóllehet semmi kedve s még kevesebb érzéke a latin grammatika vagy classikus művek iránt.

Nézzük csak. Egy községben van egy pár jobbmodu ember, gazdasági körülményei megengedik, hogy fiából ne földművest, gazdát ne-

veljen, hanem iskoláztassa. Mit csinál? Tájékoztatja-e magát, kér-e tanácsot a tanítótól, avagy a papjától a ki ösmeri fia képességét, hallott róla és tudja, hogy van igen sok életpálya, a melyre nem kell okvetlenül gimnázium, sőt előnyösebb a polgári iskola, a reáliskola, vagy a megfelelő szakiskolák? Nem. Ő tudja, hogy ott van Udvarhelyen, vagy nem tudja melyik városban a gimnázium, oda viszi.

Vagy nézzük az iparost, a kereskedőt! Mit csinálnak ezek is? Vajon a saját életpályájukra nevelik fiaikat? — Csak fiukról szölok most, mert a leányát amugy is mindenki kisaszszonyoknak neveli.

Hát — sajnos! — nem. Urat akar nevelni belőle. Ne legyen kénytelen a kereskedésben kiszolgálni, iparában görnyedni; legyen úr, aki minden elsejére csak nyugtatványát kell megírja s aztán omlik a pénz! Legyen ügyvéd, bíró, szóval legyen valami hivatalnok, ha nem irnok. Az is úr, mert elsején bizonyosan megkapja a fizetését. Azt nem veri el a jég, nem éghet el, avagy nem akadályozhatja meg a rossz gazdasági esztendő! Aztán úr!

Szegény balga emberek! Ha tudnák, hogy mennyit ér az az utaság, bizony-bizony nem óhajtanának utána!

Nem részletezem az urasággal járó megélhetési eszközöket. Olvasóimra bízom, ítéljék meg ők, hogy kinek van jobb dolga, annak az irnok urnak-e, a ki kap havi 100—150 koronát s ebből kell uriasan élni, öltözködni, szóval uraszkodni, avagy annak a kereskedőnek, vagy mun-

kás iparosnak, aki bő százalékokat nyer évenként többször, vagy kap szép munkabért? Aztán az irnok, a hivatalnok mindig az marad a mi és az mi volt. Rabja munkakörének! És szegény. A kereskedő önállóvá lesz, saját üzletet nyit s olyan igazán független úr, aki nem cserél egy VIII. sőt VI. osztályba tartozó hivatalnokkal sem. Az iparos jól vezeti iparát, sikeres vállalatokat végez s vagyont szerez! Szeretném látni azt a hivatalnokot, aki fizetéséből megvagyonosodik.

Azt hiszem e kis eszmefuttatás meggyőzhet mindenkit, hogy korunkban a gyermeknevelés megfontolást kíván. Napjainkban az ipar és kereskedelem az a két pálya, a mely legtöbb figyelmet érdemel. Arra pedig, hogy valaki jó kereskedő, értelmes iparos legyen semmi szüksége sincs a latin nyelvre. Reális irányú iskolára van szükség, ez a jövő iskolája.

De eltekintve az iskola irányától, a melyben az oktatást megkezdett más körülmények is vannak, a mikre figyelemmel kellene legyen minden szülő. És ez a gyermek hajlama és képessége. A hajlam vele született sajátossága mindenkinek. Meg van ez a gyermekben. Egyiknél korán és félreérthetetlenül meguyilatkozik, a másiknál lassan és elburkoltan. A szülő és méginkább a tanító feladata megfigyelni minden egyes gyermeket, hogy mi iránt van benne természetadta hajlandóság, megfigyelő és visszaadó képesség, esetleg kezűgyesség. S kora haladásával a szerzett tapasztalatok alapján, a tanítótól kapott utasításra és tanács alapján döntsön

Két tanári székfoglaló értekezés.

Dékán Samu: Gellert meséi és elbeszélései. — *Bakóczy* Károly: Kármán és Fanniya. Székelyudvarhelyi reform. kollégium értesítője 1908—9. évről. 3—29. ill. 30—61. oldal.

A református középiskoláknál régi szokás az, hogy a tanárok rendes tanárokká való beiktatásuk alkalmával a szakmájuk köréből vett székfoglaló értekezést olvasnak fel. Ezeket az értekezéseket azután rendszeresen közölni szokták az intézet évvégi értesítőjében, ami nagyon helyes eljárás, mert így nemcsak azok vesznek tudomást róluk, akik közvetlenül hallották, hanem azok is elolvashatják és tudást merithetnek belőlük, akiknek ezeket az értesítőket megküldik. Már igen sok ilyen székfoglaló értekezést olvastam, amelyben az illető tanár egészen új szempontokat tár az olvasó elé amely szempon'okat addig csak az iskola falain belül, tanítványai kis körében hirdethetett s olvastam olyanokat is, amelyekben rég elfeledett írókat emelnek ki a feledés ködéből, mellőzött, vagy félreismert költőknek jelölik ki azt a helyet az irodalomban, amelyet azok munkásságuk alapján méltán megérdemelnek.

Az előttem fekvő két értekezés az utóbbi czélt szolgálja. Nagyon jól tette mindkét értekező tanár, hogy értekezése tárgyául két olyan író munkásságát választotta, akik közül egyiknek nevét is alig ismerik hazánkban, a másiknak pedig egyik legfőbb szép prózai elbeszéléséről különböző vélemények kergetőznek az irodalomtörténeti munkákban.

*

Dékán Samu egy XVIII. századbéli német költőnek, Gellert Keresztélynek meséit és elbeszéléseit ismerteti. Gellert azon írók közé tartozik, akik a maguk korában nagy hatást értek el, általános köz-

szereketnek örvendettek, de azután műveik bekerültek a muzeumnak könyvtárába, ahol azokat lassankint betemette az idők pora. Nevüket elfeledtetik a nagy klasszikusok, híruk pedig csak alig terjedt hazájuk határán. Pedig Gellert a maga nemében igazán értékes egyéniség. Ő a költészetet nemcsak gyönyörködtetés szempontjából művelte, hanem legfőképpen azért, hogy vele tanítson, javítson. Valósággal azok közé a férfiak közé sorozhatjuk őt, akik népüknek igazi jótévkői voltak, akik kemény ostorcsapásokkal verdesték azokat a jelenségeket, amelyek a nemzet erkölcsére mérgező hatással voltak és fennen hirdették magasztalólag azokat az életelveket, amelyek a haza, a társadalom jólétét előmozdították.

Gellert életrajzi adataival röviden végez Dékán és egészen jól teszi. Az egyszerű, puritán német íróról elég annyit tudnunk, hogy 1715-ben született Heinichenben és 1769-ben halt meg Leipzigban. Szegényes körülmények között tanult, elvégezte a teológiát, egyetemi tanár lett és végül oly nagy közbecsülésnek örvendett, oly sok fejedelmi személy kérte ki az ő tanácsát, hogy tréfásan Németország udvarmesterének (Hofmeister Deutschlands) nevezték el. A költészete az, ami bennünket első sorban érdekel.

Azok a művek, amelyek Gellert tolla alól kikerültek, nem világra szóló, klasszikus alkotások, de azok az eszmék, amelyeket bennük hirdetők, hogy igazságuk mindörökké fennmarad. Irt vígjátékokat, pásztorjátékokat, erkölcsstani fejtegetéseket, azonban legnépszerűbbek az ő meséi és elbeszélései (Leipzig 1746. és 1748.) lettek. Ezekben azt hirdeti, hogy embertársainkat szeretnünk kell, Isten rendeléseiben meg kell nyugodnunk és az ellentéteket meg kell szüntetnünk. Ezen életfilozófiája, illetve morális tanítása oly népszerűvé lett, hogy a német katolikusok az ő egyházi énekeit templomi énekeik

közé felvették, miáltal az az éles ellentét, mely a kath. és prot. egyház között fennállott, lényegesen csökkent.

Dékán részletesen és helyes csoportosításban foglalkozik Gellert utóbbi műveivel. Megállapítja azokat az elveket, amelyeket Gellert az ő meséiben és elbeszéléseiben kifejezésre juttat. A költő hirdeti, hogy „ne tévesszen meg bennünket a külső csillogás, mert nem tudni mi rejlik alatta. A hírnévnek, dicsőségnek nem nagy értéke van. A becsületességet, jámborságot és a felebaráti szeretetet ajánlja figyelmünkbe. A helytelent, a bűnt pellengérré állítja, hogy belőle okuljunk” stb. Azután Dékán a Gellert iróniójával foglalkozik. Gellert a régi, tapasztalt dolog mellett szeretett megmaradni és gunnyal ostromozta mindazt, ami a régi rend ellen törekedett. Pellengérré állítja az emberek veszekedő természetét és azon tulajdonságát, hogy szeretnek az új, a különös dolgok után futni. Kárhóztatja a divatnak folytonos változását, mely oly szeszélyes és okatlan. Gellert szereti a házasetlet árnyoldalait neveltségessé tenni. Szerinte az asszonyok minden bajnak a kuforrásai, mert feleselők, pletykák, pompaszeretők, indulatosak és gonoszak. Azonban hozzáteszi, hogy a férfiak sem egészen angyalok.

Dékán azután rendre veszi és egy-egy találó megjegyzéssel jellemzi Gellert azon elbeszéléseit, amelyekben csak mulattatni, vagy meghatni akar, amelyekben a nevelésről, költészetéről ír. Megállapítja Dékán, hogy Gellert demokratikus érzelmű és ez is egyik főoka az ő nagy népszerűségének.

Értekezése további folyamán Dékán Gellert stílusával foglalkozik. Annak ellenére, hogy Gellert egyszerű meséket és elbeszéléseket írt, stílusa mégis drámai, de kerüli a bombasztot és az üres szóvirágokat. Nyelvezete — amint egyik német életirója

gyermeke pályájáról. Leghelyesebb a polgári és középiskolák negyedik osztályának végeztével dönteni. A kiválóan tanulásra képesek menjenek tudományos pályára, legyenek orvosok, jogászok, tanárok, tanítók. De ezek közül is, igen helyes lesz, azokat, kiknek a technika valamelyik ága iránt, vagy kereskedés, katonaság iránt kiváló érzékek és képességek van, engedni, hogy arra a pályára lépjenek. Ha érzékkel, igyekezettel és szeretettel lép valaki valamely pályára, bizonyára boldogulni fog. Tegyük félre azt az álszégyenkedést, hogy a fiamból, mert én nemes család ivadéka vagyok, csak hamisan értelmezett úr legyen. Ne resteljük a saját foglalkozásunkat!

Csak iparos fiából lehet igazi értelmes iparos, ha az ipar tanulásával egyidejűleg, vagy azt megelőzőleg kellő szellemi kiképzésben is részesült. Ne tartsuk még ma is ijesztő félemlítő módszernek azzal rettenteni a kevésbé szorgalmas tanulókat, ha nem tanulsz, iparost, vagy kereskedőt csinállok belőled. Értelmes, szorgalmas iparosnak, vagy kereskedőnek lenni nem szégyen, az büszkeség és jóllét biztosítója.

Végtelen különös a mi magyar fajunk urhatnámsága! Neki még a katonai pálya is másodrendű! Még erről is azt hiszi, hogy minden tökfilkó legalább is ezredességig viheti s akkor aztán jó dolga lesz. Nem egy születtől volt alkalmas hallani: hisz csak katonát akarok belőle nevelni! Bámultam tájékozatlanságát és rövidlátását. Hiszen alig van pálya, mely sok fényt ígér ugyan, de több és állandóbb tanulással járna, mint a katonai. Plane, ha nem akar már mint hadnagy, vagy legfennebb mint kapitány, a kényelmes nyugalomba küldetni.

Hazánk főképpen agrikultur ország volt s az még ma is. Ipar- és kereskedelmünk még csak a kezdet kezdetén van. Ha vannak egyes nagykereskedőink, virágzó gyáraink, azok többnyire idegen származásuak nevében vannak. Mindig csak panaszkodunk, hogy különösen nagy-

iparunk nincs. Hogy a kereskedelem megbízhatatlan s így nem gazdagodunk.

Igen! mert azok, a kik e téren legtöbbet tehetnének inkább politikai meddő harcokkal töltik el idejüket s költik el vagyonukat, mintsem odaállanának az ipar- és kereskedelem élére! Hol állanánk ma, vagy hova juthatnánk pár év múlva, ha gazdag uraink most, a közel múltban a tulipán mozgalom helyett néhány száz magyar iparos ifjút, magyar mérnököt kiküldöttek volna a nyugat államaiba, különböző gyárakba, hogy észrevétlenül a cél elárulása nélkül tanuljon meg az illető iparcikkék előállítását, a gyárvezetését stb. S azalatt, a míg ezek künnülhettek volna, a 3—4 év alatt birtokaikon felépítették volna a telepet, beszereztek volna anyagot s egyszerre csak az ország különböző részeiben el kezdettek volna füstölni a kémények, zakatolni a finom gépek. Mennyi magyar kéz kaphatott volna munkát, mennyi pénzünk maradt volna az országban. Bizonyára több, mint nem tudom hány tulipán egyesület, vagy védő egyesület működésével. Ezen állításom igazságát igazolják és igazolták a statisztikai adatok. Igazolják, hogy ezen egyletek működése óta sokkal több ausztriai áru jön be, mint azelőtt. Aztán ha ér is el némi eredményt, ha vannak is olyan csontosodott hazafiak, kik lépemennek s az ilyen egyesületekből vásárolnak, vajon a magyar ipart, a magyar kereskedőt támogatjuk-e. Nagy a gyanum, hogy nem.

Mindezekből ismételtelen azt a következtetést vonom le, hogy meg kell változtatni ósdi nemeskedő nézeteinket. Ma az nemes, aki magának tisztességes megélhetési viszonyokat tud teremteni. A munka nemesít! A munka függetlenné, gazdaggá tesz. Ne irtózzunk tőle! De az nem mindegy, hogy valaki milyen munkás. Mentől értelmesebb, mentől többet tud valaki az eszével dolgozni, annál könnyebbé teszi a fizikai munkáját. S ebből az következik, hogy csak

bizonyos észbeli gyakorlat, tanulással lépünk a gyakorlati pályákra. Ma már jó csizmadia se lehet senki se csupán az ábéce tudásával.

Hogy értelmes, számítani tudó, vezető képes iparos, vagy kereskedő lehessen valaki, legalább is négy középiskolát kellene végeznie. Azoknak, akik egy kereskedéshez, nagyobb ipartelephez juthatnak, még érettségi vizsgálatot is kellene, hogy tegyenek, hogy egész mivelt emberek legyenek

Nagybaj nálunk, hogy a középiskolai nevelés alsó tagozata nem egységes s azáltal igen sok szülőnek megnehezíti gyermeke nevelését! Fontos kérdés, melyről igen sokan gondolkoznak. A középiskola négy alsó osztálya a mindennapi életnek kellene, hogy iskolája legyen. A jövőtán ezt is meghozza! Székelyudvarhely abban a kedvező helyzetben van, hogy a szülők válogathatnak. Csak választanának megfontolva. Gimnáziumba csak az vigye gyermekét, a ki tudományos pályára szánta. Azok részére, akik iparost, kereskedőt, katonát avagy technikust akarnak nevelni, itt van a *reáliskola*.

Ha csak pár száz német és francia szót tanul meg a 4 osztály alatt, ha megtanul ügyesen bánni a számokkal, kezelni a körzöt és vonalzót, ha megtanul egy kis tervrajzot készíteni stb. már sokat visz magával az életbe, aminek hasznát fogja venni.

Igen sok szülő bizonytalan elhatározásában. Az ilyenek forduljanak az egyes intézetek igazgatóihoz tanácsért, adják elő szándékukat, tájékoztassák fel gyermekük hajlamát, képességét s bizonyára ezek utba fogják igazítani.

Magyarország csak akkor lesz nagy és független, ha lesz iparunk és kereskedelmünk. Ez pedig csak akkor következik be, ha lesznek szakképzett és mivelt iparosaink és kereskedőink! Gondoljunk meg jól gyermekeink pályaválasztását!

Dr.

mondja — erőteljes és mégis népies, festői és mégis kedélyes, meleg, csevegő. Gellert stílusa még abban az időben, amikor a „Belustigungen des Verstandes und des Witzes“ című folyóirat munkatársa volt, nagyon szintelen, de amikor ettől a laptól, Schwabe szerkesztővel való összekülönbözése következtében megváltik és a „Bremer Beiträge“ munkatársává lesz, nyelvezete folytonosan tökéletesedik, erősödik és szépül. Dékán nagyon ügyesen megválasztott példákkal illusztrálja Gellert stílusának fejlődését. Párbuzamot von a költő ama művei között, amelyek az említett folyóiratban jelentek meg és azok között, amelyek gyűjtemény alakjában láttak napvilágot. A különbség szembeszökő.

Dékán a munkája másik felében Gellert nyelvezetének stilisztikai szépségével foglalkozik. Nagy gondal keresi ki a költő számos alkotásából azokat a helyeket, amelyek egyrészt aesthetikai szempontból figyelemre méltók, más részről az íróra nézve jellemzők. Gellert is gyakran használ olyan tropusokat, szó-és gondolatalakzatokat, amelyek a mi nagy költőnk, Arany János elbeszélő költeményeit oly széppé teszik.

Végül Gellert meséinek szerkezetével foglalkozik Dékán. Gellert meséinél a tanulság rendesen a végén van. A mese elején az olvasó figyelmét hívja fel a mese hőisére és gyakran hirtelen fordulattal, csattanósan fejezi be kis elbeszélését. Szereti az archaizmusokat is, amivel épügy, mint Wieland az ő „Oberon“-jában, sajátossá teszik nyelvezetét.

Lafontaine-nek Gellert stílusára való hatása rövid felemlítésével fejeződik be Dékán helyesen, kerekdeden megírt értekezése. A világosan, minden czikornya nélkül, de annál magyarosabban és nagy gondal, igazi tárgy szeretettel megírt értekezés igazi bizonyítéka annak a buzgalomnak, amellyel egy-egy derék magyar tanár a külföld irodalmának szépségeit hazánkban meg akarja ismertetni. A szép és jó minden nép nyelvén megírva szép és jó. Ezt igazolja Dékán Samu kis munkája. Vajha a külföld is így gondolkodnék mirőlünk...

Bakóczy Károly értekezése tárgyául Kármán József „Fanni hagyományai“ című szép prózai elbeszélését választotta. Mellőzi Kármán életrajzát, futólagosan — amennyire dolgozatának tendenciája megkívánja — érinti többi munkáját, a fősúlyt ama hatásoknak kifejtésére fekteti, amelyek befolyása alatt Kármán egyénisége kifejlődni készült és részletesen taglalja a „Fanni“ cz. művét.

Kármán Józsefről különben is többféle szempontból beszélhetünk. Ugy is beszélhetünk róla, mint erős irodalmi izgatóról, aki egy irodalmi középpont létesítésén fáradozott, ugyis, mint hírlapíróról, illetve fi'ozófiai értekezőről, mint szépprózai íróról, sőt külön, mint emberről is. A végeredmény azonban egy. Odajutunk fejtegetéseink nyomán, hogy Kármánban megtaláljuk azoknak az eszméramlatoknak a kétségtelen hatását, amelyek a XVIII. század másik felében minden szellemi termékre rányomták a maguk bélyegét. Heinrich Gusztáv azt mondja Kármánról, hogy irodalmunk homályos alakjai közé tartozik, mert sem életviszonyait nem ismerjük eléggé, sem emberi és írói jelleméről nincsen világos képünk, sem irodalmi munkásságát nem tudjuk kellően méltatni, mert máig is kétséges, hogy mit irt és mennyiben tekinthető minden egyes, neki tulajdonítható munkája eredetinek. Ez a nagy aggályoskodás szerintem igen túlzott és felesleges. Elvégre akárhány írónk van, akinek életviszonyaival egyáltalában nem vagyunk tisztában, nagyon soknak a születése helyét és idejét csak hozzávetőleg tudjuk, de fennmaradt műveiből egészen pontosan megtudjuk állapítani azt, hogy irodalmunkra milyen hatást tett, milyen helyet foglal el az irodalomtörténetben és mennyiben vett az idegenből hatásokat.

Csak hogy természetesen nem szabad minden írónkra okvetlenül egy külföldi kaptafát keresnünk. Vajon nekünk egyáltalában nincsen eredeti genienk? Avagy az levon valamit az író értékéből, ha az általános európai eszméramlatok hatása alatt áll? Szerintem nem. Heinrich Gusztávnak mindig kedvelt vesszőparipája volt a külföldi hatások felhajtása

és annak kiderítése, hogy a magyar irodalmi termékek miféle idegen minta után készültek. Már többször megjárta, többek között a Toldi mondán való felsülésével, de nem okult belőle. Csak az idegen teremthet eredetit, magyar elme soha! Szép elv.

Nagyon helyesen tette Bakóczy Károly, hogy ettől függetlenül, inkább Beöthy után indulva, de egyéni végeredményre jutva, egészen más csapáson halad értekezésében. Tökéletesen igaza van, miko mondja, hogy „Kármán élete két európai eszméramlat fordulójába esik, az Aufklärung és a Sturm und Drang idejére. E két mozgalom eszméinek részese és harcosa egész életében.“ De igaz az is, hogy Kármán éppen ezen áramlatok hatása alatt eredeti, erős, nagy tehetség, melyet csak a korai halál akadályozott meg korszakalkotóbb művek létrehozásában. „Ha a felvilágosodás törekvéseiben telt is el élete, ezek a törekvések a *nemzetisége, a magyarság jegyében állottak*“.

Bakóczy helyes fejtegetéssel, széleskörű olvasottságot eláruló tudással jelöli meg Kármán munkásságának fontosságát. Kármán előbb a nemzeti színeszet ügyében fáradozik, majd Pestet akarja a magyar irodalmi élet középpontjává tenni, folyóiratot indít meg terve keresztülvitelére s hogy mindazonáltal neki alig sikerült valami, az csak az akkori idők részvétlenségének tulajdonítható. Hogy mily erősen lobog benne a magyar nemzeti érzés lángja, azt legjobban bizonyítja, hogy Kazinczyval is szembe száll, mert ez a német-görög klaszicizmus hatása alatt áll.

Az értekezés ezen bevezető fejezete után rátér a tulajdonképpeni tárgyra, Kármánnak legsikerültebb szépprózai elbeszélésére: „Fanni hagyományai“-ra. Bakóczy nem a tartalmat mondja el, száraz időrendben, hanem az egyes tartalmi mozzanatokhoz fűzi a maga aesthetikai és filozófiai észrevételeit, illetve fejtegetéseit.

Heinrich szerint Fanni önállósága csekély, mert kétségtelen, hogy a Goethe Werther-regényének roudkivül hű utánzása. A cselekvény teljes lefolyása és egyes

BELFÖLD.

Szterényi a választói reformról és a jövőről.

Brassó, jul. 29.

Az alkotmányos garanciák sorozatát kiegészítette az országgyűlési képviselők választásokról szóló törvény hatályának meghosszabbításáról alkotott új törvény, mely választási visszaélések, erőszakos választások ellen kíván újabb védelem lenni, biztosítandó a nemzet akaratának szabad megnyilatkozása akkor, midőn alkotmány biztosította jogaival élni kell. Ezekhez a törvényekhez sorakozik, ezeknek betetőzése kívánt lenni annak a nagy alkotásnak létrehozatala, mely a kormány legfontosabb feladatát volt hivatva megoldani — az általános választói jog, melyre vonatkozó törvényjavaslatot a kormány be-terjesztette ugyan, de a mely a közbejött politikai események miatt sajnos eddig országgyűlésileg elintézhető nem volt. Nagy alkotás ez, a legerősebb nemzeti érzék által sugallva, azzal az alapföltétellel, hogy ha a nemzet széles rétegei bevonatnak az alkotmány sáncaiba, a vezetés biztosítottassék továbbra is a számbelileg is vezető magyarságnak és az intelligenciájának. Szükségesnek tartom álláspontomat tekintetben röviden körvonalazni, mert hisz ez ma a legfontosabb politikai kérdésünk. Közéleti tevékenységemben sohasem kerestem a népszerűséget, mindig csak meggyőződésemet követtem. Csak ezt fogom követni akkor, midőn az általános választói jog kérdés megoldásra kerül. Meggyőződésem az, hogy oly általános választói jogra, mely egyenlőséget biztosítson minden irányban, ma még nem értünk meg. Meggyőződésem, hogy a ki alkotmányos jogokat van hivatva gyakorolni, a ki döntő szavazatot adjon le arra nézve, hogy az állam kormányzatában mai irányban és elvek érvényesüljenek, annak erre képesnek is kell lennie. Ellenkező esetben mások akaratát érvényesítő megmunkálom fejlődik ki. Ez pedig igen veszedelmes lehet. Meggyőződésem, hogy az ugynevezett általános egyenlő titkos választói jog nemzeti szempontból veszedelem lehet az országra nézve.

Ez lévén a felfogásom, önként következik ebből, hogy az általános választói jognak csupán oly formáját fogadom el, mely e részben a legkisebb kockázattal jár. Ilyen a kormány erre vonatkozó törvényjavaslata, ellenben oly reformot, mely az ugynevezett egyenlő titkos választói jogban jutnak kifejezésre, nem fogadnék el, sőt ilyenmel szemben kötelességemnek tartanám a legerősebb harcot is felvenni.

Mert ne feledjük, hogy ennek a kérdésnek szerencsés vagy szerencsétlen megoldásán fordulhat meg

részletei föltűnően összevágának; a magyar író a Werther és Lotte egyéniségét és jellemét alkotó vonások nagy részét változatlanul vette át Fanni egyéniségének és jellemének megalkotásához. A fölépítés és megoldás ugyanoly sorrendben történik, mint a Goethe művében. Gyulai Pál véleménye az, hogy Fanni Kármán kedvese, aki meghalt, mert nem lehetett Kármán neje. Kármán tehát való cselekményt irt le a művében. Bakóczy nem bocsátkozik eme kérdésnek bővebb bonczolgatásába, inkább csak az eredményeket közli (Toldy, Halász, Baráth), de a sorok között észrevehetjük, hogy ő is Kármán eredeti művének tartja Fannit, természetesen Goethe stb. hatását nem tévesztve szem elől.

Értekező teljesen világos logikával, erős kritikával ír; valóban éleslátással hasonlítja össze Fannit a XVIII. század hasonló tartalmu műveivel és végre arra az eredményre jut, hogy Fanniban minden lélektani megokolatlanság és más fogyatkozás ellenére nagyobb egység van, mint pl. Wertherben. Ezek a fejtegető, bonczolató és összehasonlító részek Bakóczy értekezésének valóban értékes, szép fejezetei. Sajnos, hogy gondolatmenetét a hely megszorítása miatt nem közölhetem.

Bakóczy értekezésének ötödik fejezetében Kármán Fannijának nyelvezetével foglalkozik. Kármán orthológus, aki ellensége a nyelvújítás mozgalma, bár maga is igyekszik a nyelvet fejleszteni, azonban csak abban a szellemben, amelyben Adelung „Der deutsche Stil“-je határozza meg. „A Kármán prózájának tisztasága szinte közmondásossá vált“, pedig a német hatás nagyon is érezhető nyelvezetén. Folyó prózája azonban már helyes magyarságu és egyöntetű.

Csak ismétlésekbe bocsátkozom, mikor még egyszer azt mondom, hogy mindkét értekezés kerek, szépen megírt, alapos tárgyi tudást eláruló, értékes munka. A szakudományban nyereséget jelentenek.

Burger Arthur.

az ország egész jövője és átalakulása. Itt dőlhet el a kérdés: egységes nemzet és állam maradunk-e vagy sem és épen azért ha valahol, úgy itt indokolt a legnagyobb óvatosság és az aggodásig menő skrupulózis, itt kell kerülni minden jelszó politikát, bármily tetszetős legyen is az, itt a reális számítás alapjára kell helyezkedni.

Talán épen itt, az ország erdélyi részeiben kell ezt a legkevésbé bizonyítani. Sajnos, hogy dacára e kérdés ezen rendkívüli nagy fontosságának, nem sikerült azt eddig alkotmányos elintézéshez juttatni. El is tekintve attól, hogy erre a kormány és országgyűlés a koronával és a nemzettel egyaránt kötelezettséget vállalt, mulhatatlanul szükségesnek tartom annak a jelen országgyűlés által való mego'dását. Önmagunk iránt tartozó kötelesség ez. Bármily nagyok legyenek is az ellentétek, mely a 3 év előtt éppen ennek a kérdésnek megoldására egyesült pártokat egy más, ugyancsak nagyfontosságú kérdésből folyólag egymástól elválasztják, nem adhatom fel a reményt, hogy a pártok minden szövetség nélkül is meg fogják találni annak módját, miszerint ezt a nagy kérdést a nemzet javára mielőbb megoldják. Ha ez megtörtént, ám törjön ki ismét a pártok egymás közötti harca, de a míg ez az ország, a magyar nemzet érdekében meg nem történik, addig dugjuk hüvelyekbe kardjainkat.

A millenium évét megelőzőleg szintén nagy politikai harc dult nálunk összehasonlíthatatlanul több tárgyi okból, mint ma. A millenium ünnepére azonban elült. Fegyverszünetet kötöttek a pártok, hogy ne zavarja a fegyverszünet az ünnepi hangulatot. Most nem ünnepről van szó, hanem a nemzet létének biztosításáról. Ily körülmények között, midőn évtizedekre kiható, nemzetünk létét érintő alkotást kell biztosítani, alkotmányunk legerősebb védőbástyáját kell megépíteni, ilyenkor ne lehetne rövid fegyverszünetet teremteni? Ennek a kérdésnek megoldásánál el kell tűnnie minden más szempontnak, itt nem érvényesülhetnek pártszempontok, minden párt kötelessége ezeket alárendelni annak az egy nagy érdeknek: a magyar nemzet egysége biztosításának.

Mint a megfigyelő állomáson horgonyzó hadihajó védett vizeken a legerősebb fényszóróval kémleli ki az előtte elterülő térséget, úgy lenne nekünk is kötelességünk védett helyzetben ily fényszórót alkalmazni és kutatni nem mutatkozik-e közgazdaságunk ezen veszélyt magában rejtő jelenség? E helyett a mi hajónk állandóan háborgó tengeren mozog és nem jut csendes vizekre.

Pedig csak kis éberséggel is lehetetlen nem látni meg azt a nagy veszedelmet, mely bennünket több oldalról, de különösen Ausztria nagy vasutállamosítási és hajózási akciójával fenyeget. Nem ma, hanem néhány év múlva. A mikor új szerződéses tárgyalásokra fog kerülni a sor. Mi pedig ezalatt elmulasztjuk legjobb munkaidőnket, azt, melynek szorgos kihasználására volna szükség, hogy vereséget ne szenvedjünk akkor, mikor az új berendezésre kerül a sor.

Ma még nem késő. De ha soká tart az az áldatlan politikai helyzet, melyben vagyunk, ha még soká lekötí legjobbat erőnket az örökös harc, akkor félt, hogy komolyan kockáztatjuk vele épen azt, a miért a harc folyt: a gazdasági önállóságunk megteremtését.

Nem kicsinylem t. uraim azt a fontos kérdést, mely körül ma a politikai harc foly: a bankügyet. Nagy gazdasági jelentősége elvitathatlan. Kezdetől fogva azon az állásponton voltam, hogy ha az önálló bankot súlyos anyagi kockázatok és politikai bonyodalmak nélkül meg lehet most teremteni, akkor meg kell azt oldani. Legyen egy időnként visszatérő ütköző ponttal kevesebb; ugyanez tulongul sok van a sötét áram között. De viszont azt is ugyanily nyíltsággal ki kell jelentenem, hogy oly nagy fontosságúak a bankkérdés mostani, tehát határidőhöz kötött megoldást nem tartom, hogy azért az ország egész gazdasági fejlődését kockáztassam, sőt alkotmánykonfliktust idézzek elő miatta. Pedig ezt a fejlődést komolyan látom veszélyeztetve. Nyugodt fejlődésünket csak a korona és a nemzet egyetértése biztosíthatja. Éppen ezért óhajtandó lenne, hogy megtaláljuk a módját és utját az egyetértés helyreállításának, a korona hatalmának öregbítésére és a nemzet erejének gyarapítására.

Nincs az a hatalmas ország a világon melyet egy két-három évenként visszatérő súlyos politikai válság tönkre ne tenne. Mennél inkább egy országot, melyet belső és külső ellenségek nyugvó pontra jutni amugy sem engednek.

Azért az ország iránt tartozó kötelességünk, hogy keressük a megértés utját s normális parlamenti viszonyokat teremtve újabb komoly munkához fogjunk.

Tisztelettel kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése már lejárt, hogy az előfizetés megújítása és a hátrálék beküldése iránt intéskedni sziveskedjenek.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, jul. 31.

Sem-szem-sem-misem.

Mindenesetre kivette a koalíció a maga aránylagos részét a magyar közélet belső strukturájának tataroztatásából. Hivatkozhatik sok érdemes cselekedetére, sok hathatós belügyi alkotására, s legkivált pedig arra a tulbó jóakaratra és ideálisabb kormányzati felfogásra, melylyel a vezető helyet három éven keresztül betöltötte. Sok olyan irányeszmé bontogatta ki halvány sugarait, mely az egykori sápos, korruptziós, protekciós közélet iradatlan retgetegén nem tudott keresztül hatolni. Szóval, érezni lehetett, hogy rendszerváltozás és megkönnyebbülés ideje következik ideben, miközöttünk.

Nem nyomja le ennek a ténynek a jelentőségét az a körülmény se, hogy viszont kifelé kevés sikert ért el a koalíció a nemzet önállósági vágyának, külön egyéniségének, függetlensége elismerésének és tiszteletben tartásának a kivívásánál. Inkább bizonyos tekintély csökkenés állott be a nemzet kárára, s Bécs részéről éppen úgy, mint más ellenségeink részéről mind rendszeresebben csapkodott felénk az eszmefolyamat, hogy Magyarországot gazdasági és közjogi függőségben lehet tartani, mert nincs eléggé erős gerince. Nincs tehát valami külön való magyarhivatása se.

Ki lehet mutatni, hogy az önálló bank iránti követelmény ellenében is ez az ellenséges eszmefolyamat emelte fel a maga lármáját. S ki lehet mutatni, hogy e lármára a koalíció ugynevezett hatvanhetes veltitáru felerésze csakugyan aggodalomba esett, s maga is az önálló bank iránti bizalmatlanság keltésével duzzogva diszkreditálta a koalíció másik, küzdelemre kész feletáborát. Emiatt is szakadt meg a koalíció további működése, s lógunk most a levegőben, áhitva egy olyan új többséget, mely se nem negyvennyolczas, se nem hatvanhetes, hanem valami a kettőből, olyan sem-szem-sem-misem.

Szterényi államtitkár brassói beszámolója is ezt az összekapcsolódást óhajtja, a veszedelmek kerülését, a kenyértörés elodázását. Hivatkozván a koalíció eddigi reményteljes munkálkodására, lehetségesnek látja, hogy ez a munkálkodás tovább folyhatik, ha gazdasági és közjogi függetlenségünk akadályaival megalkuszunk. Azt mondja a beszámoló, hogy nincs az a hatalmas ország, a melyet két-háromévenként visszatérő súlyos politikai válságokkal tönkretenni ne lehetne.

Nagy tévedés azt hinni, hogy a politikai válságok a nemzeteket tönkretesznek. Sőt inkább kicsiszolják és megacézolozzák a nemzet önértékét. Küzdelem nélkül nem teremnek nagy eredmények. És a küzdelemtől félni, hatvanhetes és negyvennyolczas közre állva, ijesztgetni a nemzetet az erőpróbáktól: ez semmiképpen sem helyes cselekedet.

Elvi fontosságú döntés.

Sokszor megteszik azt székely atyánkfiai, hogy csupa virtusból pereskedni kezdenek. Felverik egymásra a perköltséget úgy, hogy a per tárgya soha meg nem éri annak se, aki kapja. Igen, mert dolgozik az iudulat mindakettőben olyan formán: „Hadd el, úgy elintézem én, hogy ha nekem nem lesz, neked se lesz“.

Ilyenféle gondolkör ragadhatta meg a belügyminisztériumot is, mikor a székesfővárosi tisztviselők új nyugdíjszabályzatától a jóváhagyást megtagadta. Mert ez a szabályzat 35 évi szolgálat után a teljes fizetést kívánta nyugdíjra biztosítani, s a tisztviselő özvegyét és gyermekeit is kedvezőbb ellátásban akarta részesíteni az eddig ismeretes nyugdíjszabályoknál. Éppen ezért kimondotta a belügyminisztérium, hogy ez a külön kiemelkedő kedvezés ellenkezik a többi törvényhatósági és állami tisztviselők szempontjából az egyenlő elbánás elvével. Ha ezeknek nincs 35 éves szolgálati maximumra joga, akkor ne legyen másnak se.

Széles ez országban pedig mozgalom indult meg a tisztviselők között, hogy a nyugdíj szabályzatok a 35 éves szolgálati maximum és az özvegyi ellátás méltányosabb kivitele tekintetében olyan módosítást nyerjenek, amilyent a székesfővárosnak most visszautasított szabályzata tervezett. A levegőben van tehát ez a kívánalom, a lateinerek nagy középosztályának tiszteletre méltó óhajtása ez, s átérzik ezt a belügyminisztériumban is, hiszen ott is csak állami tisztviselők dolgoznak.

De hát éppen azért, mert tisztviselők, ime ledorongolták a saját óhajtásuknak megfelelő kezdemé-

nyezést. Ahelyett, hogy a főváros szabályzatát követendő mintául, feltűnő precedensül odasegítették volna az érvényesüléshez, hát inkább visszalökték a lehetetlenségbe. Megállapították róla, hogy sokat kíván; pedig azt akarták mondani, hogy a tisztviselők jelenlegi nyugdíjszabályozás az, ami kevés. Előránczigtálták az egyenlő elbánás elvét, hogy mindenütt ennek az utóbbi kevésnek szabad csak meglennie. Dehát meddig? No, mindenestre addig, amíg mindenütt több nem lesz a nyugdíjkezdés. És hogy mikor lesz mindenütt több, ha ennek már a megkezdését is maguk a belügyminiszteri tisztviselők akadályozzák meg? — no erre ugyan megzavarodhatunk a feleletadásban.

Ámde ebből a megzavarodásunkból messze világitó toronyként ragyoghat ki az a büszkeségünk, hogy a belügyminisztérium — elvi fontosságú döntést hozott.

Kisiparosok segítése.

Irta: **Buza Barna.**

Főgondja kell hogy legyen a kormánynak a kisiparosok megmentése, segítése, boldogítása. Mert ez elsőrendű nemzeti érdek, s különösen fontos érdeke a függetlenségi törekvéseknek.

Ezen való elmékedéséből csak egy-két dolgot kívánok itt elmondani.

Egyik baja kisiparosainknak, hogy nincs eleendő, rendes és állandó munkájuk. Másik, hogy ha munkájuk akad, nincs hozzá megfelelő munkaerőjük.

Különösen gyilkoló hatása van nálunk a kisiparra a szociálista mozgalomnak. A szociálisták Magyarországon mesterségesen fejlesztette ki a darabont kormány. Azért van itt sokkal jobban kifejlődve, mint ahogy azt az ország gazdasági viszonyai indokolnák. S ép ezért kétszeresen veszedelmes. Egy kifejlett, erős gazdasági élet, megizmosodott ipar megbirja a szociálisták okozta rázkodtatásokat. A mi gyenge, fejletlen iparunk elpusztulhat belé. Erős, nagy fa, ha szenved is a hernyók pusztítása miatt, nem megy belé tönkre. Fiatal, fejlődő csemete megfúl, elpusztul, ha a hernyók lerágják a leveleit.

Leginkább végzetes hatása lehet a szociálista mozgalom az amugy is elgyengült, vérszegény kisiparra. S pedig most leginkább erre vetette magát, ezt rongálja. Alig van nap, hogy innen vagy onnan kisipari sztrájkok hírére ne hallanók. Alig van város az országban, ahol legalább egy-két kisipari ágnak a munkássai sztrájkban ne állnának. Szinte ritkaság, ha egy városban minden iparágúal akadálytalanul megy a munka. S a sztrájkok egyre jobban rongálják, sokszor egészen tönkre teszik a kisipar egyes ágait.

A szociálistáknak bevallott céljuk első sorban a kisipar tönkretétele. Mert jól tudják, hogy a kisiparos sosem lesz az ő emberük, az mindig a magántulajdon s a nemzeti érzés híve lesz. Azért akarják hogy szűnjék meg a kisipar egészen. Akkor a kisiparosok helyett gyári munkások lesznek, s a gyári munkást sokkal könnyebb megayerni s megtartani a szociálisták számára.

S a kisipari munkások hallgatnak a szociálista vezérek parancsára, segítenek folytonos sztrájkokkal tönkre tenni a kisipart, mintha nem is gondolnának arra, hogy természet szerint nekik is kisiparosokká kell lenniök, hogy tulajdonképpen ők is erre a pályára készülnek s csak maguk alatt vágják a fát, a maguk jövőjét rongják meg, ha ezekkel a folytonos sztrájkokkal megnehezítik vagy megsemmisítik a kisipar létfeltételeit.

A kisipari munkáshiány egyik oka ezekben a sztrájkokban van, másik oka abban hogy egyre kevesebb gyermek megy kisipari pályára. Csak amelyik már sehogyse boldogul az iskolában, azt adják oda iparosiasnak. Pedig bizony csak árt a szeretetével a gyerekeknek az a szülő, aki végigkinozza vele a gimnáziumot, hogy aztán nagy keservesen elvégezve a nyolcz osztályt, elmenjen napidíjasnak egy forint napi fizetésre. Egy rendes iparossegédnek pedig 2—3 forint a napi bére.

A tanításunknak kell olyannak lenni, hogy megködveltesse a gyerekekkel az iparos pályát. A suszterinas ne legyen guany tárgya, ne legyen a mumus, amivel a tanár a rossz tanulókat ijesztgeti, hanem igenis azt magyarázza s azt értesse meg minden tanár a tanítványával, hogy sokkal jobb rendes, önálló iparosnak lenni, mint nyomorgó kis hivatalnoknak. Az ipari pályát dicsérik, annak előnyeit fejtegetessék a gyerekek előtt. Ha pedig nem lehet másképp, ki kell mondani, hogy a negyedik osztályból feljebb csak az mehet, akinek legalább általános jó

osztályzata van. Hiszen bele kell pusztulni ennek az országnak, ha ilyen örületesen emelkedik az úgynevezett „tudományos (?)“ pályákra menő fiatalság száma.

A lelenczházak, gyermekmenhelyek is szépen fejlődnek. Immár 14—15 ezer fiu van bennük évenként elhelyezve. Ezeket most mind ipari pályára kellene nevelni s inasokul megbízható kisiparosok közt szétosztani. Mert most ebben van a legnagyobb hiány.

Általában ipari iskolák szapításával s minden más módon arra kell a kormánynak törekednie, hogy hogy minél több iparos inast helyezhessen el a kisiparosoknál. S ezeket aztán tanoncztathonok. ismétlőiskolák útján megóvni minden káros idegen befolyástól. Jól és gondosan tartott tanoncztól sokkal nehezebben lesz ok nélkül sztrájkoló szociálista.

Másik nagy nehézség az értékesítés, a külföldi nagyiparral való verseny dolga. Ebben igen gyengék a mi kisiparosaink. Megrendelésre szoktak dolgozni. Ha nincs megrendelésük s készáru csinálnak, azt nem tudják jól eladni. A városokban raktárakat tartó, ott nagy választékban árusító a reklám minden fajtát kihasználó nagyiparral itt tudnak legkevésbé versenyezni.

Ajánlják s próbálják a szövetkezeti árucarnokokat. Itt ott sikerül is, de nagyon kevés helyen. A magyar ember már természeténél fogva se eléggé alkalmas szövetkezeti működésre. Félénk, bizalmatlan, s különösen egy-két rosszul sikerült példa könnyen elriasztja. Anyagi erejük is kevés hozzá. Nem is hiszem, hogy egyhamar sokra mennénk az ilyen kisipari szövetkezetekkel.

Az államnak kellene kezébe venni a kezdeményezést. Állítson az állam, vagy állítsanak egyes városok maguk kisipari árucarnokokat. Nekik könnyebben megy, olcsóbb pénzt is kapnak rá. A várost is szépíti egy csinosan épült árucarnok. S bőven meghozza a kamatját, mert a benne elhelyezett árukért eladáskor megfelelő raktárdíjat vonhatnak le az iparostól. Így könnyebben, egyszerűbben s biztosabban oldható meg ez a kérdés, mint szövetkezeti uton.

A város — vagy az állam — felépíti az árucarnokot. Kiszámítja, hogy körülbelül mennyi díjat kell az elhelyezett árukért szednie, hogy a kamat, törlesztés és a személyzet költsége kijöjjön. Értesíti az iparosokat, hogy bárki elhelyezheti ott előzetes díjfizetés nélkül a megfelelő gyártmányait. Felhívja a közönséget, hogy lehetőleg ott szerezzék be a szükségletét, mert ott tisztán helyi iparosok portékáit árulják. Ma már nem is kell erre nagy biztatás. Minden józanul s hazafiasan gondolkodó ember oda megy vásárolni. Mikor eladnak valamit, az árból levonják a megfelelő díjat, a többi kiadják az illető kisiparosnak.

Igy segíthetne minden város a maga kisiparosain. S ezzel magán segítene, önmagát emelné, mert minden város polgárai boldogulása által emelkedik.

HIREK.

Székelyudvarhely, aug. 1.

Glosszák.

— A rabbinusok. —

Haragszom rád, öreg vakom! Benned is csalódtam; egy illúzióval szegényebbé tétél. Kisült ugyan is, hogy az a fiatal tacsó, ki téled alig néhány lépésnyi távolságban cinczognatta a hegedűjét, a tulajdon fiad, kit csak az ellentét hatásának és ezzel a szájalom felkeltésének jól kiszámított ötletéből ültetted oda. Akadt egy harmadik, még fiatalabb suhancz, aki leleplezte üzelmeket. Ha ez is nem a te fiad s így nem arra az állápontra helyezkedtetek, hogy a munkamegosztás mellett egymás leócsárlásának ellenére is a haszon bentmarad a családban. Mír pedig földolog a seft. És mi itt, Istennek eme paradicsomában is, olyan világot élünk, mely ezt az elvet nagyon érthetővé teszi; pl. a *czim*. Látogassunk el hát hozzájuk.

... Heten vannak (a kis bochereket nem számítottam közéjük). Mindahét hatalmas szál, erősen barna arcú férfi, fülük körül a bizonyos dugóhúzó-szerű disszel, ennek folytatásaképpen a fekete körszakállal. Testüket az a bokáig érő magyar diszruha fedi, melyet zengzetes nyelvünk *kaftánnak* nevez. Köztük van a nagypap, a főpap, a szent férfiu (mint Kiss József költőtársunk elnevezte): a csodarabbi Csak változatosság kedvéért a galicziai jött el, míg tavaly a romániai volt itt. (Ugyan miért nem tartanak a magyarországi izraeliták is egy ilyen csoda-

mifélet? Ez már nemzetgazdasági szempontból is nagyon jól jövedelmezne: az ezer koronák, mik kurukszás címén külföldre vándorolnak az ő zsebükben maradnának.) Dehát miért gyűltek össze ilyen tekintélyes számban? Mindjárt!

A bérlő — hitsorsosuk lévén — többféle kedvezményben részesíti őket, nevezetesen ingyenes fürdőt ad nekik. És itt kezdődik az üzlet! A bérlő jól jár velük, mert a kedvezményt hetenkint csak egyszer, pénteken veszik igénybe. A rabbinusok pedig elhittetik a távoleső világgal, hogy ők olyan tiszták, mint a frissen esett hó, vagy a hajnal csókjára kikapott liliom, vagy...? Pedig egytől egyig anti-puristák, vallják Kenedinek azt az elvét, hogy minél inkább hatol az ember nyugatról keletre, annál több a fürdő, az emberek pedig annál kevésbé tiszták, (Kenedi itt a jellemzőbb „piszkos“ szót használta).

Mondom, hogy ők ezt az elvet vallják. Reggeli sétáim mindig az ő kaszárnájuk, az „Aurora“ villa felé vezetnek és a mindennapi látvány mindig szép gyermekkoromat juttatja eszembe, mikor oly boldog voltam, ha édesanyámat becsaphattam a reggeli mosakodásnál, elvégezvén az egészet egy marék vízzel. Hát a tisztos szent emberek is így cselekszenek és nem másképpen.

És itt néminemű kérdések akaratlanul is lelkünk elé tolnak. Honnan magyarázzuk meg, hogy a magyarországi zsidóságnak kulturális haladásával szemben éppen papsága maradt meg ebben az ásatag állapotban? Hogyan elégítheti ki lelki szükségletét egy ilyen intézmény, melylyel semmi lelki közössége nem lehet? Vagy talán mégis megvan? Még több ilyen kérdést tehetnék, de könnyen antiszemizmussal vádolhatnának. Egy sajtóságos jelenséget azonban nem hallgathatok el. Tölgystől Borszékig a távolság 22 kilométer; a közbeeső Gyögyes, Holló, Alsóborszék községeknek háza legálább is egy kőhajítás távolságra vannak egymástól építve, nagyrészen szegény oláh nép lakja, melynek minden vagyona nyomorult viskóján kívül pár drb kurta farku, de annál hosszabb orru malacz és 1—2 tehéne. És ekkora távolságban 22 zsidókorcsmát számláltunk össze, amelyből felerész a Strul család egymaga tesz ki, a többi a Szmilovitsok, Bojumok, Niszlek alkotják. Ennek a fura jelenségnek pedig mindazok, kik ismerik Romániának és a mi nemzetiségi vidékeinknek sajtóságos viszonyait, egyetlen magyarázatát tudták adni: *minél alacsonyabb valamely vidék népességének értelmi színvonala, annál tömegesebben lepi meg ez az élelmes nép*. Nő és a mi szent férfaink is minduntalan ellátogatnak oda. Vajjon miért?

Az én krónikás barátom az „Udvarhelyi Híradó“ 29. számában oly szépen elkosereg, hogy míg a magyar miniszterek a tulipán jegye alatt külföldön nyaralnak, addig a román királyné Borszékot választotta üdülésü helyül. Az üzlet üzlet. Az egész, a fővárosi lapokban világgá kürtölt híresztelés egy reklamfogásnak készült a magyar és román arisztokráciának idecsalogatására. Visszafelé sült; Bukarestben az egészről semmit sem tudtak s mi Carmen Sylvát itt akkor látjuk, mikor ti Udvarhelyt; az arisztokrácia is elmaradt. Ellenben a román trónörökösnek fia csakugyan tett ide egy automobilkirándulást: szombaton délelben érkezett és d. u. 4 órakor visszaszárguldott Sinajába. Hát ez a dolgok valódi képe. (Borszék.)
Tövis.

Kossuth a vidéki hírlapírókhoz. A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségének ez évi badacsonyi közgyűlése táviratilag üdvözölte Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert a szövetség iránt tanúsított előzékenységeért. Az üdvözlésre Kossuth Ferencz a következő táviratot intézte Szávay Gyulához, a szövetség elnökéhez: „A vidéki hírlapírók szövetségének üdvözlését köszönöm és szívből viszonzom. Jól esik lelkemnek azok szeretete, kik közérdekű tevékenységükkel a nemzet ügyét szolgálják. Koronázza siker a toll harcosainak nemes munkáját. Hazafiai üdvözléssel Kossuth.“

A Petőfi-ünnepély. Ma ünneplik meg a segesvári csatasíkon és Segesvárt, Petőfi szobránál, Petőfi Sándor és névtelen hőstársai halálának 60 ik évfordulóját. A fehéregyházi Petőfi-emléknél az ünnepély fél 12 órakor lesz a következő sorrenddel:

1. Himnusz, éneklé az alsórákosi „Emke Daloskőr“ 2. Alkalmi költeményt szaval: Györfy Karoly. 3. Bucsu, éneklé a székelykereszturi „Ifjusági Dalárda.“ 4. Ünnepi beszéd, tartja Irsay József országgyűlési képviselő. 5. Apotheosis, Mácsay S.-tól; előadja a debreczeni „Petőfi Daloskőr.“ 6. Petőfi sirjánál, szavalja Barskovszky Sándor. 7. Nyugosznak ők a hős fiuk, duló csaták után, Veress Gáborról;

énekli a „Tordai Dalkör“. 8. Koszoru letétel, a rendezőség által megállapított sorrendben, amelynek keretén belül a „Petőfi Társaság“ kiküldött képviselőjének beszéde után, Segesvári urleányok a Petőfi Társaság minden egyes tagja által beküldött rózsák tömegét a sirhantra fogják hinteni. 9. Szózat, előadja a kolozsvári „Összhang“ zenekar. Fehéregyházáról indulás külön vonaton d. u. fél 2 óraker. Segesvárt megérkezés után az „Összhang“ zenekisérete mellett felvonulás a város dísztermében megtartandó közebédhez, mely kezdődik d. u. 2 óraker. Innen $\frac{3}{4}$ óraker felvonulás a Petőfi szoborhoz. A Petőfi szobor előtt: 1. Himnusz, énekli a székelykeresztúri „Ifjusági Dalárda“. 2. Alkalmi költeményt szaval Lukács Tihamér. 3. Talpra magyar, énekli a debreczeni „Petőfi Dalkör“. 4. Ünnepi beszéd, tartja dr. Vertán Endre országgyűlési képviselő. 5. „Magyar ábránd“ Bakhóti; előadja a kolozsvári „Összhang“ zenekar. 6. Honvéd ima, szavalja Szalontay Gábor. 7. „Petőfi,“ Lányi Ernőtől; énekli a „Tordai Dalkör“. 8. Koszoru letétel a rendezőség által megállapított sorrendben. 9. Rákóczi-induló, énekli az alsórákosi „Emke Daloskör“. A város dísztermében este pont 8 óraker kezdődik a Műsoros estély. 1. „Boisi boszorkány“. Zejtétől, előadja az „Összhang“ zenekar. 2. Székely népdalegyveleg, énekli az „Emke Daloskör“. 3. „Rodostó“, melodráma, előadja Windt Anna, zongorán kíséri Müller Miksa. 4. „Uj kurucz-dalok“, Lányi Ernőtől, énekli a „Tordai Dalkör“. 5. Népdalok, éneklik Bencze Gézáné és Szegedi Helén, zongorán kíséri Müller M. 6. „Jaj de busan harangoznak“, Hitesi-től, énekli a „Petőfi Dalkör“. 7. „Mi szép az ój“, énekli az „Emke Daloskör“. 8. „Az ultimátum“, írta Zöldi Márton, előadják Szathmáry Sándorné és Szabó M. 9. „Szól a zene“ Szentpáli Gyulától, énekli a „Tordai Dalkör“. 10. „Őseink emléke“ énekli a „Petőfi Dalkör“. 11. „Bálkirálynő“, előadja az „Összhang“ zenekar.

Keleti kéziratok összegyűjtése. Különös fontosságú ügyben kereste meg a belügyminiszter Udvarhelymegye közönségét. Ugyanis a Magyar Tudományos Akadémia felkérte a belügyminisztert, miszerint a nyilvános közgyűjteményekben és közlelvtárakban, valamint a magánosok birtokában felkutatása és összeírása érdekében a törvényhatóságokat megfelelő közreműködésre hívja fel. Az akadémia azon elhatározásával, hogy a hazánkban szétszort keleti kéziratokat és codexeket összeírta, tudományosan feldolgoztatja, esetleg kiadja, nemcsak az általános keleti irodalom tudomány számára kíván értékes anyagot szolgáltatni, hanem esetleg éppen hazai történelmünkre is fontos vonatkozással bír, eddig ismeretlen adatok napfényre jutását is előmozdítani igyekszik. Ugyanis a török hódoltság idejében a hazánkban élő törökök élénk részt vettek az iszlám tudomány és irodalmi életében. A keleti irodalom történet több oly arab és török munkát jegyez föl, melyek itt Magyarországon irattak. Voltak a törököknek nagy könyvtárai, nemcsak Budán, hanem valószínűleg egyéb helyeken is. Nem vonható kétségbe, hogy közkönyvtárakon kívül egyesek is gyűjtöttek magánkönyvtárakat. A törökök kiűzésekor sikerült Marsigliának a budai nagy könyvtár zömét a bolognai egyetem könyvtárába vinni, ahol az mai napig meg van, és báró Rosen szentpétervári tanár 1885-ben egy kimerítő tudós katalógusban leírta a régi budai keleti-kézirati kincseket. Egy másik részök németországi és egyéb könyvtárakban van szétszórva és az illető gyűjtemények katalógusaiban leírva. Csak csekély részök maradt nálunk a Nemzeti Múzeumban. Számos jel azonban azt sejteti, hogy a török időből hazánkban az eddig ismerteken kívül nem csekély számú keleti kézirati codex maradt fenn, melyek hatósági könyv- és levéltárakban, valamint magánosok birtokában lappangnak. A tudomány érdekében nagyon fontos volna az ily kéziratokról tudomást szerezni, azoknak tartalmát tanulmányozni és őket lajstromba foglalni. Moglehet, hogy az általános keleti irodalomtudomány számára értékes anyagot szolgáltatnak, sőt talán éppen hazai történetünkre is fontos vonatkozásokat tartalmaznak. Az Akadémia megkeresése alapján a belügyminiszter felkéri Udvarhelyvármegye törvényhatóságát, hogy az eredményről egy év leforgása alatt értesítse.

Szénbánya Udvarhelyvármegyében. Az Erdővidéki Bánya egyesület részvénytársaság Homoródmás községektől északkeletre közel az almási barlanghoz, a gyönyörű Vargyas völgyben 1901-ben kezdte kutatni a szénét. A Bánya egyesület tevékeny igazgatója Hoffmann Géza több helyen lefuratott s már megállapítható, hogy Almás területén egy nagy széntelep van. A furások rendén sikerült több kisebb-nagyobb telepet elérni, de különösen a külsőin alatt 50 méter mélységben egy méteres szénréteget találni, melyek feltárása most van folyamatban. Szakemberek állítása szerint a szén kitűnő minőségű. Kénmentes, tisztán kezelhető, kalorikus hőegysége 5900,

tehát az ország legjobb szeneihez tartozik. Ha a bánya-nyitás megtörténik, egy elhagyatott, szegény székely vidék nyer hatalmas segítséget, és nem lesznek kénytelenek az emberek Amerikába vándorolni. Igen természetesen ez esetben remélni lehet, hogy a Homoród-menti vasut is mihamarább kiépül.

Halálozás. Bartos József tímármester, életének 64 ik, házasságának 32-ik évében, f. hó 29-én elhunyt. Halálát neje szül. Nagy Lina, Ferencz, Dénes és Jula testvérei, ugyszintén számos rokon gyászolja. Tegnap délután temették el a róm. kath. sírkertbe.

45° Celsius. A kánikula az elmúlt hét első napján a maga valóságában beköszöntött. A rekkenő hőség elől nem volt hová menekülni, nem nyújtott enyhülést a Küküllő vize sem, noha szegénynek ugyancsak volt kelete: a felső gáttól le Boldogfalvaig fürdőző emberek serege tarkította ólomszinű vizét. Az utcák teljesen kihaltak, a házak falai ontották magukból a meleget. És ezt a nehéz állapotot egészen lehetetlenné tették a bűzös utcák, az egyes udvarokból kiáradó gázok, s a felvert porréteg, mely ott lebegett az egész város felett és a melynek egyetlen orvossága az utcák öntözése lett volna. Hanem ez az orvosság egyszerűsége és olcsósága daczára is elmaradt. Azonban csütörtökön szélvihar kerekedett, mely enyhítette a fülledt levegőt s az utcák szeméjét is többé-kevésbé összegyűjtötte a járdákra. A megriadt emberek verejtékes arcokkal újra megjelentek az utcákon, fellélegzettek, s a kánikula okozta szenvedések csakhamar feledve voltak. Legalább is addig, míg az újabb kánikula el nem következik.

Az „Unitárius Szószék“ negyedik kötetének 3-ik száma, Deák Miklós, Vári Albert és Balázs András szerkesztésében a napokban jelent meg a következő tartalommal: Mit beszélnek a virágok? (Csifó Salamon). Torony és harangfelavatási beszéd (Kisgyörgy Sándor), Pál apostol megemlékezése (Csifó Salamon). Jézus beszéde az örökélet beszéde (Szász Dénes). Keresztelési beszéd (Dr. Boros György). Valatok régen sötétség (Kovács Lajos). Ne vigy minket a kísértetbe (Csifó Salamon). A világ helytelen ítéletével szemben mi képes megnyugtadni? (Ürmösi Károly). Imádság (Dr. Boros György).

Az áll. Szakiskola értesítője Hargita Nándor szerkesztésével meleg szavakkal emlékezik meg Solyomssy Endre elhunyt felügyelő bizottsági tag érdeméről. Az intézet 1908—909. évfolyamára 54 tanuló iratkozott be. A tanévet 45 rendes tanuló fejezte be, még pedig a köipari szakon 16, az agyagipari szakon 19 tanuló. Kimaradt év közben 7 tanuló, 1 meghalt és 1 ismétli az osztályt. Ezeket kivül még volt két rendkívüli állami segélyben részesített tanuló. A külön rendezett tanfolyamokra felvett tanulók száma 479. A tanári karban változás történt e tanévben, amennyiben a tanév elején Csánki József igazgató tanár Zalatnáról iskolánkhoz és Gáborovits Kornél tanár iskolánktól Iglóra a szolgálat érdekében áthelyeztetett. A lefolyt tanévben a szakiskola iránti érdeklődés szép és nemes példáival találkozunk. A marosvásárhelyi keresk. és iparkamara a fenntartási költségekhez 500 koronával járult hozzá, az Udvarhelymegyei takarékpénztár egy megyebeli szegénysorsu tanuló részére 209 korona ösztöndíjat adományozott. A Goldberger féle 300 koronás ösztöndíjat Borbély György III. éves tanulóknak élvezte. Udvarhelyvármegye házipénztára kezelte 76 koronányi „Agyagipariskolai-alap“ kamatát egy a díszítő munkában kiváló eredményt tanusított növendék, Barabás András IV. éves agyagiparos tanuló nyerte el. A budapesti izraelita kézmű és földmívelési egyesület 30 korona rubázati segélyt adományozott Steiu Jenő II. éves tanulóknak, végül a marosvásárhelyi keresk. és iparkamara öt tanulóknak egyenként évi 264 koronát adományozott ellátására. Az ifjusági önképzőkör ebben a tanévben is azon volt, hogy kitűzött célját mentől szebb sikerrel oldhassa meg. A kéthetenként tartott ülések tárgya különféle értekezések, szavalatok, mintázások, műhelyi munkatárgyak és szabaddézi rajzok bemutatása volt, amely munkák szakszerűen meg is bíráltattak. Az önképzőkört s a vele kapcsolatos daloskört Spaller József tanár vezette. Rajzoktatáshoz való és tanulóink készítette mintagyűjtemények a miniszter ur kegyes engedélye folytán több polgári, tanítóképző és egyéb iskoláknak díjmentesen küldettek meg. E tanévben Hargita Nándor igazgató és Halbich Jakab művezető tanulmányutra voltak kiküldve. E tanévben 49 bennlakó és bennlakó tanulója volt az internátusnak. A bennlakók állandóan az igazgató, az intézet orvosa és az internátusi felügyelő felügyelete alatt voltak. Iskoláknak ma már több olyan végzett tanulója van, akik a gyakorlati ipari életben résztint, mint önálló mesterek, résztint, mint üzemvezetők boldogulnak s így az iskola jó hírnevét igazolják. A tantestület hivatalos körén tul is működött. Maróth József tanár, a hozzá fordult helybeli és vidéki fazekas, kályhás iparosoknak szakbavágó utasításokat adott. Spaller József tanár irt cikkeket különféle szak-, szépirodalmi és pedagógiai lapokba. Pet-

rányi Miklós tanár több képet festett és iparművészeti tárgyakat tervezett. Kiállított a „Nemzeti Szalon“ karácsonyi és az aradi képzőművészeti társulat téli kiállításán. A helybeli kir. törvényszéknél, mint írásszakértő és esküdt szerepelt. Az oltáregyesület egyházművészeti kiállítását rendezte. Hargita Nándor igazgató különböző terveket készített. Tordán, Szabadkán és Segesvárott rendezett karácsonyi kiállításokon plasztikus munkáival résztvett. Az elemi iskolai tanulók részére egy új lap- és plasztikus mintákból álló mintázó tanmenetet állított össze. A beiratások az 1909—1910. tanévre szeptember hó 1-től 3-ig az intézet iroda helyiségeiben tartatnak meg. A tanév megnyitása szeptember hó 4-én lesz.

Nyilvános nyugtázás. Felkértünk a következő sorok közlésére. A Homoród-fürdőn f. hó 24-én megtartott Anna bálon felülfizettek: Flórián Kristóf 7 K, Gitta Béla 3 K 40 fill. Illyés Miklós 10 K, Szabó Albert 5 K, N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N. 40—40 fill. N. N. 20 fill. A bál tiszta jövedelme 60 korona, mely a fürdő szépítési alapjára fordított. A felülfizetőknek ez uton is hálás köszönetét fejezi ki a fürdő igazgatóság.

Uj postaügynökség. Udvarhelyvármegyében Székelyszentkirály községben kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett postaügynökség augusztus hó 15-én megnyílik. Nevezett ügynökség kézbesítő kerületébe Székelyszentkirály és Székelyfancsal községek oszttattak be.

Nyári táncmulatság. A „Polgári Önk. és Segélyző egyesület“ folyó hó 8-án a Koronkai-féle kert-helyiségben nyári táncmulatságot rendez, melyre az érdeklődő közönséget ez uton is meghívja a rendezőség.

x Értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy jelenlegi mézszársék- és hentes üzletben nagyobítás végett ideiglenesen a szomszédságban lévő Tamás Gáspár-féle házba helyeztem át, és ott csak a délelőtti órákban szolgálom ki a nagyérdemű közönséget. Tisztelettel Looz G. Frigyes Székelyudvarhely.

Állati betegségek. Sertésvész fellépett szorványosan Székelyszentkirály községben, jáványosan Gyepes községben a zárlat elrendeltetett. — Sertésorbáncz szorványosan fellépett Székelykeresztúr községben az udvarzárlat elrendeltetett. — Sertésorbáncz megszűnt Kissolymos, Kisgalambfalva, Alsóboldogfalva, Szentábrahám és Magyarhermány községekben, a zárlat feloldatott.

KÖZGAZDASÁG.

Méhészeti tanfolyam.

A tanítók számára rendezett tanfolyamok között kiváló fontosságú az Erdélyrészi méhészet-egyesület által a m. kir. földmívelésügyi miniszter anyagi és erkölcsi támogatása mellett rendezett méhészeti tanfolyam, mely július 8-ától kezdve 18 napon át folyt le s Dr. Zsögön Béla egyesületi igazgató alelnök vezetése mellett július hó 25-én nagyszámu előkelő érdeklődő vendég jelenlétében rendes és szakszerű vizsgálattal ért véget. Előadók voltak: Dr. Balázs Ferencz egyesületi főtitkár és Ványolós Miklós, a Méhészeti Lapok szerkesztője. A tanfolyamon 20, többnyire kezdő méhészet-tanító jelent meg, kik a szükséges alapismeretek megszerzése mellett czélszerűen szerkesztett kaptárak készítésében is gyakorolták magukat s mintául egy-egy maguk által készített kaptárt visznek haza, hogy ezuton is az okszerű méhészet terjesztésével hasznos és áldásos munkát végezzenek. A megizmosodott egyesület tevékenységét s jó hírnevét mutatja, hogy a tanfolyam rendezését a miniszter kitüntetés szerűen bizta reá s ezáltal további munkásságának fontosságát is jelezte.

A tanfolyamon megjelent tanítók pedig azzal köszönték meg az előadók s az egyesület jóindulatát s készséges fáradozásait, hogy mindnyájan az egyesület tagjai sorába léptek. Így a Méhészeti Közlöny révén az egyesület és a tanítók között állandó kapcsolat áll fenn. Egy másik, olyan tanfolyam létesült, mely hosszas időre terjed s a szakismeretek bővítése által áldást hozónak ígérkezik.

A tanfolyam hallgatóit mű nyelven egy egészséges rajhoz hasonlítjuk, melynek építményei, gyűjtése lesznek a foglalkozás gyönyörűsége mellett, a saját maguk és a nép jóllétének biztosításához néhány téglá beállításá.

Az egyesület és az előadók megérdemlik az osztatlan elismerést, hogy ismét többeket megkínáltak a munkásság mézborából.

A legközelebbi tanfolyam augusztus hó 5-ikén veszi kezdetét.

(—1.—)

Kiadó lakás. Árpád-u. 18-ik sz. ház, mely áll 4 szoba, konyha, kamra, pincze és kertből — kiadó. Értekezhetni **CSÁSZÓ DOMOKOS** táblai bírónál.

Egy nagyon jó juhgyapju fésülő gép más üzleti elfoglaltság végett, azonnal jutányos áron eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Baltes Gyuláné frizirő, Árpád-utca 26. ajánlja magát a mélyen tisztelt hölgy közönség szives pártfogásába. Elvállal, házhoz járva, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb frizurák készítését, szép kivitelben, jutányos árak mellett.

Székely és Réti butorgyára

Marosvásárhely, Fötér 47. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy butorüzletünket, mely Erdély leg szebb látványossága, egy nagyobb szabású asztalos műhellyel bővítettük ki és elvállalunk **háló, ebédlő, szalon, uriszoba, szálloda és fürdő** berendezések készítését a legjutányosabb árak mellett. **Oriási választék: vas-, és rézbutorokban, szőnyeg, függöny, ág- és asztalterítőkben. Gyermek- kocsik és gyermekszékekben** Saját kárpitos műhelyünkben elvállaljuk a legfinomabb kárpitos munkák elkészítését és különösen angol bőrunkainkra hívjuk fel a n. é. közönség figyelmét.

Angol bőrgarnitúrák 300 kor. kezdve. Elvállalunk menyasszonyi kelengyék szállítását és készséggel mutatjuk be gazdag mintagyűjteményünket. — Meghívásra minden vételkötelezett-ég nélkül személyesen oda utazunk a rendelmény felvétele végett. — Kérjük a n. é. közönség szives támogatását és vagyunk kiváló tisztelettel

Székely és Réti, butorgyárosok.

12-30

Sz. 4305—1908.

ki.

Árlejtési hirdetmény.

A Budváran levő katonai löporraktár padozatának és fedélzetének kijavítására 591 kor. 89 fillér költséggel árlejtést hirdetek. Az árlejtés napjaul 1909. évi aug. 5-én délelőtt 10 órát tűzöm ki. Bánatpénz 10%.

Árlejtési feltétel a városi tanácsban megtekinthető.

Székelyudvarhely város tanácsa, 1909. július hó 29-én.

Soó Domokos, h. polgármester.

Eladó ház. Dr. Orbán Balázs-utca 24. szám alatt levő földszintes kőház kerttel, meléképületekkel **ELADÓ.** Értekezhetni: **Kossuth-utca 6. sz. alatt.**

Homoród-fürdő vendégeinek figyelmébe

GYARMATHY ÁKOS fűszerkereskedő **Julius 1-ével** Homoród-fürdőre kocsit járattat állít be, mely hetenként 2-3-szor fog közlekedni. A t. fürdővendégek megbízásait, utasításait a legnagyobb pontossággal teljesíti.

„Kürti“ a jelenkor legjobb **czipőcréme!**

Kapható 16, 24, 40 filléres dobozokban **Kaáb és Heitz** fűszer és csemegekereskedésében **Székelyudvarhelyt.**

MAGGI-féle húsleves-kocka

1/4 liter forróvízzel rögtön egy tányér kitűnő, természetes húslevest ad. 1 kocka 6 fillér.

Kapható minden fűszerkereskedésben, csemegeüzletben és drogeriában.

Eladó ház. Solyomossy-utca 18. sz. a. levő 2 szobás ház eladó. Értekezhetni **Dr. Borosnyay Pállal.**

Szám. 4356—1909.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Homoródbene udvarhelymegyei község vízvezetési munkálatainak biztosítása tárgyában az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltség zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

Az előírányzott költségek 14732-94 koronát tesznek ki.

Pályázók, kik csakis magyar honosak és honi bejegyzett czégek lehetnek, felhívának, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtására vonatkozó zárt és lepecsételt borítékba helyezett ajánlataikat a folyó évi **augusztus hó 7-ik** napjának reggeli 9 órájáig annál is inkább igyekezzenek beadni az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltséghez (Marosvásárhely), mert az elkésve érkezett ajánlatok figyelembe vételét nem fogják.

Az ajánlathoz az összeg 5%-át kitevő bánatpénz melléklendő az ajánlati feltételekben előirt módon.

Az ajánlati feltételek, az ajánlati úrlap, költségvetés és az összes szükséges tudnivalók alulírott hivatalnál megszerezhetők, hol azon felül a tervek is betekintheők a hivatalos órák alatt.

Marosvásárhely, 1900 július hó 21-én.

Erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltség.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Védjegy: „Horgony“

ALiniment Capsici comp., a Horgony-Pan-Expeller

egy régónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szereknek bizonyult köszvénynél, oszúznál és meghuleseknél, bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: **Török Iózséf** gyógyszeresnél, **Budapest.**

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu

Mindennapi szétküldés.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu PORTLAND CEMENTET ajánl olesó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható **RÖSLER** és **GÁBOR** czégnél.

Magyar ember csak magyar ásványvi-et igyék!

Magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalmba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomor baj ellen	Borhegyi, hughajtó	Horgász, étvágygerjesztő
Borszéki Főkut, köszvény ellen	Boholti, üdítő viz	Kásonfőkut (Saluteris) jó és litheum tartalmu
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen	Előpatoki, sárgaság ellen	Répati, égvényes ásvány viz
Bodoki Matild, alkalis savanyviz	Felsőrákosi Mária, légsóhurut ellen	Székely-Selters, idült gyomor bajok ellen
Baross, vesebaj ellen	Hargitaligeti, üdítő ital	Sztojka, cukorbetegség ellen

természetes ásványviz gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a **Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.**

Kapható mindenütt!